Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Drăgan Elisabeta

DICȚIONAR
român - francez
francez - român
24.000 de cuvinte

EXIGENT

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

ISTORIC AL LIMBII FRANCEZE

1. Noțiuni de pronunție

Spre deosebire de limba română, în limba franceză există o mare deosebire intre ortografie şi pronunțare.

Alfabetul limbii franceze este alcătuit din 26 de litere:

A	(a)	**N**	(en)
B	(be)	**O**	(o)
C	(se)	**P**	(pe)
D	(de)	**Q**	(kü)
E	(e)	**R**	(er)
F	(ef)	**S**	(es)
G	(je)	**T**	(te)
H	(aş)	**U**	(sunet inexistent în limba română, intermediar între i şi u românesc)
I	(i)	**V**	(ve)
J	(ji)	**W**	(dubl w)
K	(ka)	**X**	(ics)
L	(el)	**Y**	(igrec)
M	(em)	**Z**	(zed)

În scrierea limbii franceze se folosesc accente şi alte semne diacritice. Acestea pot avea rol fonetic, dând o anumită valoare fonetică vocalei deasupra căreia sunt aşezate, alteori au rol pur ortografic.

În limba franceză există trei feluri de accente:

1. ***Accentul ascuțit*** [´] se aşează deasupra vocalei ***e*** şi arată că acest ***e*** este închis.

2. ***Accentul grav*** [`] se aşează deasupra vocalei ***e*** şi arată că acest ***e*** este deschis.

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

3. ***Accentul circumflex*** [^] așezat deasupra:
   - vocalei ***e*** dă, de obicei, acesteia valoarea unui ***e*** deschis;
   - vocalelor ***a*** și ***o*** le dă, de obicei, valoarea unui ***a*** închis și, respectiv, a unui ***o*** închis.

Alte semne diacritice:

1. ***Sedila*** este un semn ortografic în formă de virgulă, care așezat sub vocala ***c*** îi dă acesteia valoarea unui ***s***. Sedila este așezată sub ***c*** numai înaintea vocalelor ***a, o*** sau **u.**
   Exemplu: leçon, français.

2. ***Trema*** este un semn ortografic format din două puncte, care se așează deasupra vocalelor ***e, i*** sau ***u*** pentru ***a*** arăta că vocala respectivă se separă în pronunțare de vocala care precedă sau care urmează
   Exemplu: aiguë, héroïne.

3. ***Apostroful*** indică locul unei vocale elidate; se pot elida vocalele ***a ,e i*** înaintea unei vocale sau a unui ***h*** mut.
   Exemplu: l'arène (la arène), l'arbre (le arbre).

4. ***Liniuța de unire*** se folosește pentru a reuni două sau mai multe cuvinte într-unul singur.
   Exemplu: grand-père, rendez-vous.

2. Articolul

2.1. Articolul hotărât este un cuvânt de sine stătător, spre deosebire de limba română și se așează întotdeauna înaintea substantivului.
Are următoarele forme la singular:

	Masculin	**Feminin**
Singular	le	la
Plural	les	les

Exemplu: le lit la chambre

Articolele hotărâte se elidează înaintea cuvintelor care încep cu o vocală sau cu ***h*** mut, reducându-se la forma ***l'***
Exemplu: l'armoire, l'arbre.

2.2. Articolul nehotărât are în limba franceză următoarele forme la singular:

	Masculin	**Feminin**
Singular	un	une
Plural	des	des

Exemplu: un livre une porte

Pluralul articolului hotărât și nehotărât.

Articolul hotărât și nehotărât au, la plural, o singură formă pentru ambele genuri:

articolul nehotărât: des des maisons case

articolul hotărât: les les maisons casele

2.3. Articolul partitiv specific limbii franceze, indică o parte, o cantitate mai mare sau mai mică luată dintr-un tot.

Articolul partitiv are forme numai pentru singular. Pentru exprimarea pluralului se folosește articolul nehotărât *des*. Formele articolului partitiv sunt:

Singular: masculin *du* – dacă substantivul începe cu o consoană sau cu un h aspirat: ***du vin***
de l' - dacă substantivul începe cu o vocală sau cu un h aspirat: ***de l'argent***
feminin *de la* – dacă substantivul începe cu o consoană sau cu un h aspirat: ***de la viande***
de l' - dacă substantivul începe cu o vocală sau cu un h aspirat: ***de l'eau***

Exemplu: J'ai bu du vin que tu m'as apporté hier.
Am băut din vinul pe care mi l-ai adus ieri.

Acest articol se traduce în limba română decât atunci când substantivul precedat de articol este determinat.

Omisiunea articolului

a) înaintea numelor de persoane;
Articolul hotărât se folosește numai dacă numele de persoane

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

sunt precedate de un adjectiv calificativ: ***le grand Balzac***.

b) înaintea numelor de orașe;
Fac excepție unele orașe ca ***Le Havre, Le Mans.***

c) înaintea unui substantiv precedat de un adjectiv posesiv sau demonstrativ;

d) într-o enumerare;

e) înaintea unui vocativ;

f) în exprimarea adresei;

g) înaintea unei apoziții.

3. Substantivul

3.1. Genul substantivelor

În limba franceză există genurile masculin şi feminin. Genul neutru nu există. Numai substantivele care denumesc ființe pot avea ambele genuri. Substantivele care denumesc obiecte neînsuflețite nu pot avea decât un singur gen. Aceasta se recunoaşte după articolul care le precedă.

Exemplu: un portrait (masculine)
une chamber (feminin)

I. Substantivele al căror feminin derivă din forma masculină.

a. Ca regulă generală substantivele formează femininul prin adăugarea terminației *–e* la forma masculinului.

Masculin	**Feminin**
un étudiant	une étudiante

Acest *–e* se păsrează şi la plural:

Masculin	**Feminin**
les étudiants	les étudiantes

Observație:

1. Substantivele care se termină la masculin în *–e* rămân neschimbate la feminin.
2. Unele substantive au forme diferite pentru cele două genuri.
   Exemplu:

l'homme	bărbatul	la femme	femeia
le garçon	băiatul	la fille	fata

b. Substantivele terminate la masculin în ***–er*** sau ***–ier*** formează femininul în ***–ère*** sau ***–ière.***

c. Substantivele terminate la masculin în **–x** formează femininul schimbând pe **–x** în **s**, apoi primesc un **–e** mut.

d. Substantivele terminate la masculin în ***–f*** sau ***–p*** formează femininul prin schimbarea consoanelor în ***–v***, apoi primesc un *–e* mut.

e. Substantivele terminate la masculin în ***–n*** sau ***–t*** dublează consoana finală înainte de a primi un ***–e*** mut.

f. Substantivele terminate la masculin în ***–eur*** formează femininul în ***–euse.***

g. Substantivele terminate la masculin în **–teur** formează femininul în ***–trice***.

h. Substantivele terminate la masculin în ***–e mut*** sau ***–eur*** formează femininul cu ajutorul teminației ***–esse*** sau ***–eresse***.

II. Substantivele cu aceeaşi formă pentru ambele genuri.

Felul substantivului	**Masculin**	**Feminin**	**Regula formării femininului**
substantivele terminate în –e mut la masculin	un élève	une élève	se schimă numai articolul
substantivele nume de animale, care nu au gen determinat	la grnouille mâle	la grenouille-femelle	pentru precizarea genului se adaugă cuvintele *mâle* sau *femelle*
unele substantive care indică profesiuni	un médecin	une femme médecin	substantivul este precedat de cuvântul *femme*.

III. La o serie de substantive există cuvinte diferite pentru cele două genuri:

le père	le mère
le veau	la génisse
le jars	l'oie

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

3.2 Pluralul substantivelor

a. Se formează, de obicei prin adăugarea terminației *–s* la forma singularului. Acest *–s* nu se pronunță decât în legături.

Exemplu: un chat — des chats
le magazin — les magasins

b. Pluraul substantivelor terminate în ***-s, -x, -z*** rămân neschimbate la plural.

Exemplu: le prix — les prix
le nez — les nez

c. Pluraul substantivelor terminate în ***-au, -eau, -eu*** se formează adăugând terminația **–x** la forma singularului.

Exemplu: la gateau — les gateaux
le jeu — les jeux

d. Substantivele terminate la singular în ***–al*** formează pluralul schimbând această terminație în ***–aux.***

Exemplu: la journal — les journaux
le caporal — les caporaux

e. Substantivele terminate la singular în ***–ou*** formează pluralul după regula generală, în *–s* sau adăugând un ***-x.***

Exemplu: le clou — les clus
le pou — les poux

e. Substantivele terminate la singular în ***–ail*** formează pluralul după regula generală, în *–s* sau schimbă terminația în ***–ail*** sau ***-aux.***

Exemplu: le rail — les rails
le travail — les travaux

4. Adjectivul

4.1. Comparativul adjectivelor

Ca şi în limba română, adjectivul are grade de comparație, comparativ şi superlativ.

1. Comparativ

- de superioritate: **plus grand** (e) mai mare
Ma chambre est **plus** grand **que** la tienne.
Camera mea este mai mare decât a ta.

- de egalitate: **aussi grand (e)** tot atât de mare
Roger est **aussi** grand **que** Lucienn
Roger este tot atât de mare ca şi Lucien.

- de inferioritate:**moins grand** (e) mai mic (ă)
Lucien est **moins** grand **que** Pierre.
Lucien este mai mic decât Pierre.

2. Superlativ relativ

- de superioritate: **le plus grand** cel mai mare
la plus grande cea mai MARE
La Volga est le plus grand fleuve d'Europe.
Volga este cel mai mare fluviu din Europa.

- de inferioritate: **le moins grand** cel mai mic
la moins grande cea mai mică
Lucien est le moins grand des trois.
Lucian este cel mai mic dintre cei trei frați.

2. Superlativ absolut – se formează din adjectivul precedat de adverbul de cantitate **tres**.

Următoarele adjective au unele grade de comparație neregulate:

Pozitiv:	bon	mauvais	petit
Comparativ de superioritate	meilleur	pire plus mauvais	moindre plus petit
Superlativ absolut	le meilleur	le pire le plus mauvais	le moindre le plus petit

4.2. Adjectivul posesiv

Adjectivele posesive, spre deosebire de limba română, se aşează înaintea substantivului pe care îl determină. Substantivul însoțit de un adjectiv posesiv nu este articulat.

Formele adjectivului posesiv diferă în funcție de numărul posesorilor şi de numărul şi genul obiectelor posedate:

Posesorul	**Un obiect posedat**	**Mai multe obiecte posedate**
Un posesor	**mon** meu **ma** mea	**mes** mei,mele
	ton tău **ta** ta	**tes** tăi, tale
	son său **sa** ei	**ses** săi, sale

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

Mai mulți posesori	**notre** nostru, noastră	**nos** noastre
	votre vostru, voastră	**vos** voastre
	leur lor	**leurs** lor

Exemplu:
Notre maison est grande.
Leur frère cadet est écolier

4.3. Adjectivul demonstrativ

Formele adjectivului demonstrativ sunt următoarele:

	Masculin	**Feminin**
Singular	ce, cet (acest)	cette (aceasta)
Plural	ces (acești, aceste)	cette (aceasta)

Forma **cet** se folosește înaintea unui substantiv masculin care începe cu o vocală sau un **h** mut: cet ami.

4.4. Adjectivul interogativ

Formele adjectivului interogativ sunt următoarele:

	Singular	**Plural**
Masculin	quel	quels
Feminin	quelle	quelles

4.5. Adjectivul nehotărât

Principalele adjective nehotărâte din limba franceză sunt: aucun, -e; autre; certain, -e; chaque; même; nul, nulle; plusieurs; quelque; tel, telle; tout.

Adjectivul nehotărât **tout** are umătoarele forme:

	Singular	**Plural**
Masculin	tout	tous
Feminin	toute	toutes

4.6. Formarea femininului și a pluralului la adjective:

Adjectivele formează, de obicei, femininul prin adăugarea terminației *–e* la forma masculinului.

Masculin	**Feminin**
grand	grande
bleu	bleue

Pluralul adjectivelor se formează, ca și la substantive, prin adăugarea terminației *–s* la forma de singular:

Singular	**Plural**
bleus	bleues
grands	grandes

Adjectivul cu două forme. Câteva adjective prezintă două forme pentru masculin. Prima formă, terminată în vocală, se folosește înaintea substantivelor care încep cu o consoană sau un ***h*** aspirat, sau după substantiv:

Exemplu: un beau garçon — un nouveau professor
un vieux soldat — un courage fou

Forma a doua, terminată în consoană, se întrebuințează înaintea substantivelor care încep cu o vocală sau cu un h mut:

Exemplu: un nouvel auteur — un fol espoir
un vieil ami

4.7. Adjectivul numeral

În gramatica franceză numeralul este considerat adjectiv.

A. Numeralele cardinale

Sunt invariabile, cu următoarele excepții: **vingt** și **cent** iau semnul pluralului **(-s)** numai când nu sunt urmate de un alt numeral:
quatr-vingts - quatre-vingt-trois

1 – un	**6** – six	**11** – onze	**16** - seize
2 –deux	**7** – sept	**12** – douze	**17** - dix-sept
3 – trois	**8** – huit	**13** – treize	**18** - dix-huit
4 – quatre	**9** – neuf	**14** – quatorze	**19** - dix-neuf
5 – cinq	**10** – dix	**15** – quinze	**20** - vingt

21 – vingt et un	**26** – vingt-six	**31** – trente et une	**50** – cinquante
22 – vingt-deux	**27** – vingt-sept	**32** – trente-deux	**51** – cinquante et un
23 – vingt-trois	**28** – vingt-huit	**40** – quarante	**60** – soixante
24 – vingt-quatre	**29** – vingt-neuf	**41** – quarante et une	
25 – vingt-cinq	**30** – trente	**42** – quarante-deux	

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

100 – cent	**1.000** – mille
101 – cent un	**2.000** – deux mille
102 – cent deux	**3.000** – trois mille
103 – cent trois	**4.000** – quatre mille
110 – cent dix	**5.000** – cinq mille
200 – deux cents	**1.000.000** – un million
300 – trois cents	**1.000.000.000.** – un milliard

B. Numeralele ordinale:

Numeralul ordinal se formează prin adăugarea terminației **–ième** la forma numeralului cardinal.

Exemplu: 8 – huit - huitième

La numeralele compuse, numai numeralul care indică unitățile primește terminația **–ième.**

Exemplu: quarante-deuxième soixante-sixième

Formle primului și celui de-al doilea numeral ordinal sunt complet diferite de cele ale numeralului cardinal.

Numeralul cardinal	**Numeralul ordinal**	
un	le premier	primul
	la première	prima
deux	le second	al doilea
	le deuxième	a doua

5. Pronumele

5.1. Pronumele personal

Formele neaccentuate ale pronumelui personal sunt:

Singular		**Plural**	
je	eu	**nous**	noi
tu	tu	**vous**	voi
il	el	**ils**	ei
elle	ea	**elles**	ele

Pronumele personal este omis când subiectul este exprimat printr-un substantiv sau alt cuvânt.

Formele accentuate ale pronumelui personal sunt:

Singular	**Plural**
moi	nous
toi	vous
lui, elle	eux, elles

Formele neaccentuate se folosesc numai pe lângă verb. Formele accentuate se folosesc pe lângă subiect sau complement, pentru a le întări sau pentru a răspunde la o întrebare.

5.2. Pronumele neutru *le*

Acest pronume înlocuiește:

a) pronumele demonstrativ **cela**

b) o propoziție care precedă sau care urmează:

Il est honnête, je **le** sais.

5.3. Pronumele refelxive

În limba franceză există numai două pronume reflexive: **se** și **soi**. Pentru conjugarea verbelor la diateza reflexivă, în afară de pronumele se, se folosesc formele pronumelor personale complemente: me, te, nous, vous.

5.4. Pronumele personale *en* și *y*.

a. Pronumele **en** înlocuiește în mod obișnuit un complement precedat de prepoziția **de**:

Il a lu un beau livre, il m'**en** a parlé avec enthousiasme.

Uneori, pronumele **en** înlocuiește o propoziție întreagă, fiind, în acest caz, echivalent cu expresia **de cela**.

b. Pronumele **y** înlocuiește, de obicei, un complement precedat de prepoziția **à**:

Avez-vouz réfléchi à cette question? Oui, j'**y** réfléchis encore.

Uneori, pronumele **y** înlocuiește o propoziție întreagă, fiind, în acest caz, echivalent cu expresia **à cela**.

5.5. Pronumele posesiv

Formele pronumelui posesiv variază în funcție de numărul posesorilor, de genul și numărul obiectelor posedate.
Pronumele posesive sunt precedate de articolul hotărât.